

Lausuntopyyntökysely

Ohjeet:

Sähköisessä kyselylomakkeessa voi liikkua edestakaisin painamalla Edellinen- tai Seuraava -painikkeita. Kysely on mahdollista lähettää vastaamatta kaikkiin kysymyksiin, mutta osa kysymyksistä on merkitty pakollisiksi. Mahdolliset kysymyksiin annetut perustelut huomioidaan vastauksia analysoitaessa. Kyselyn lopussa on runsaasti vastaustilaa lausujien vapaamuotoisille kommenteille. Vastauksia on mahdollista muokata ennen kyselylomakkeen lähettämistä. Kyselyn voi tarvittaessa keskeyttää painamalla Keskeytä-painiketta ja jatkaa vastaamista myöhemmin. Keskeytä-painikkeesta kysely vie automaattisesti sivulle, jossa on linkki jatkettavaan kyselyyn. Sivulla voi myös lähettää linkin sähköpostiisi. Viimeisen kysymyksen lopussa on Yhteenveto-painike, josta pääset tarkastelemaan laatimiasi vastauksia. Yhteenvetosivulta pääset muokkaamaan (Muokkaa vastauksia -painike) ja tulostamaan (Tulosta-painike) kyselyn. Tämän jälkeen kysely pitää vielä lähettää.

Vastauksien lähetys: Kun kyselyyn vastaaminen on valmis, paina kyselylomakkeen yhteenvetosivun lopussa olevaa Valmis-painiketta. Lähettämisen jälkeen kyselyvastausta ei ole enää mahdollista täydentää tai muokata.

Tämä on kyselyn tekstitiedostoversio, jota voi käyttää lausuntopyynnön käsittelyn helpottamiseksi. Toimielimen käsittelyssä voidaan noudattaa esimerkiksi menettelyä, jossa lausuntoa työstetään tekstitiedostomuotoisena ja käsittelyn lopuksi tekstitiedostoon laaditut vastaukset syötetään kyselyyn.

Sähköisen kyselyn Internet-osoite:

<https://www.webropolsurveys.com/S/23CD4E7D9E3E90FB.par>

Lisätietoja lausuntopyynnöstä antavat:

Alivaltiosihteeri Tuomas Pöysti, p. 0295163012, s-posti tuomas.poysti@stm.fi
Hallitusneuvos Pekka Järvinen, p. 02951 63367, s-posti pekka.jarvinen@stm.fi
Finanssineuvos Teemu Eriksson, p. 02955 30177, s-posti teemu.eriksson@vm.fi

Kyselyn tekniseen toteutukseen liittyvät kysymykset:

Osastosihteeri Riikka Friberg, p. 02951 63629, s-posti riikka.friberg@stm.fi
Osastosihteeri Jaana Aho, p. 02951 63395, s-posti jaana.aho@stm.fi

TAUSTATIEDOT

Vastaajatahon virallinen nimi: **Mänttä-Vilppulan kaupunki**

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi:

Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot: **Kaupunginjohtaja Esa Sirviö,**
esa.sirvio@manttavilppula.fi, puh. 0400 975 211

Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimitilimessä: **8.2.2016**

Toimitilimen nimi: **Kaupunginvaltuusto**

Onko vastaaja*

kunta (X)
sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue
maakunnan liitto
muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin
valtion viranomainen
järjestö
joku muu

Kysymykset

1. Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Onko nykyinen maakuntajako oikea peruste itsehallintoalueiden muodostamiselle?

Kyllä
Ei (X)
Ei kantaa

2. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

VASTAUS: Nykyisen maakuntajaon pohjalta tehtävä uudistus ei vastaa kaikilta osin sote-uudistukselle asetettuja tavoitteita. Useiden asiantuntijalausuntojen perusteella sote-itsehallintoalueen enimmäismäärä olisi voinut olla 12. Tällöin jokaiselle itsehallintoalueelle olisi tullut riittävä väestöpohja, jotta ne olisivat itse pystyneet järjestämään alueensa asukkaille kattavat sosiaali- ja terveystalvet. Nykyisestä maakuntajaosta pohjautuva ratkaisu johtaa myös siihen, että osassa itsehallintoalueista oma päätäntävalta jää rajalliseksi. Tasapainoisen aluekehityksen näkökulmasta olisi tarkoituksenmukaista, että kullakin alueella olisi edellytykset itsenäiseen edunvalvontaan ja aluekehittämisen toteuttamiseen. Lisäksi osassa maata kunnat ja uudet itsehallintoalueet ovat väestömäärällisesti kovin lähellä toisiaan.

3. **Tämä kysymys vain kuntien valtuustoille:** Hallituksen aluejakolinjauksen mukaan perustettavat itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Minkä nykyisen maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kuntanne katsoo perustelluksi kuulua? (liite: Manner-Suomen maakunnat)

Etelä-Karjala

Etelä-Pohjanmaa
 Etelä-Savo
 Kainuu
 Kanta-Häme
 Keski-Pohjanmaa
 Keski-Suomi
 Kymenlaakso
 Lappi
 Pirkanmaa **(X)**
 Pohjanmaa
 Pohjois-Karjala
 Pohjois-Pohjanmaa
 Pohjois-Savo
 Päijät-Häme
 Satakunta
 Uusimaa
 Varsinais-Suomi

4. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

5. Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettyjen kolmen itsehallintoalueen täytyy järjestää palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on jatkossa maassa 15 selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään. Miten arvioitte tehtyä ratkaisua?

VASTAUS: Ratkaisu on epälooginen. Selkeintä olisi se, että jokaisella itsehallinto-alueella olisi sote-järjestämisvastuu.

6. Minkä kriteerien perusteella tulisi päättää siitä, mitkä kolme itsehallintoaluetta järjestävät sosiaali- ja terveyspalvelut muiden itsehallintoalueiden kanssa? Voit valita yhden tai useampia.

Väestömäärä ja sen ennustettu kehitys

Huoltosuhte ja sen ennustettu kehitys

Taloudelliset edellytykset (X)

Mahdollisuudet varmistaa yhdenvertainen sosiaali- ja terveystalveluiden saatavuus

Mahdollisuudet varmistaa kattava sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuus

Mahdollisuudet suunnitella ja toteuttaa toimiva palveluverkko (X)

Mahdollisuudet toteuttaa kustannustehokas tuotantorakenne (X)

Kielelliset erityispiirteet

Maakuntien välinen luontainen yhteistyö ja työssäkäynti- tai asiointisuunnat

Jokin muu, mikä?

7. Kaikki itsehallintoalueet tulevat tarvitsemaan yhteistyökumppaneita palveluiden järjestämisessä. Mikä tai mitkä ovat alueellenne luontaiset yhteistyösuunnat?

VASTAUS: Nykyisen Tays-erva-alueen (Pirkanmaa, Kanta-Häme, Päijät-Häme, Etelä-Pohjanmaa) lisäksi Satakunta ja Keski-Suomi ovat luontaisia erikoissairaanhoidon alueita.

hoidon yhteistyökumppaneita Pirkanmaalle. Toimivan alueellisen yhteistyön näkökulmasta on tärkeää, että sairaala- ja päivystystoiminta suunnitellaan koko alueella tarkoituksenmukaiseksi. Seinäjoen ja Päijät-Hämeen keskussairaaloiden säilyminen uudistuksen yhteydessä täyden päivystyksen sairaaloina on kokonaisuuden kannalta perusteltua. Samoin Kanta-Hämeen keskussairaalassa on tarkoituksenmukaista säilyttää vahva päivystyksellinen valmius. Sosiaali- ja terveydenhuollon alueellisen yhteistyön näkökulmasta on myös tärkeää, että uudistuksen jälkeenkin nykyinen Kanta-Hämeen alue muodostaa oman sote- ja aluehallintokokonaisuuden.

Ympäristöterveydenhuollon ja maaseutuhallinnon osalta Ylä-Pirkanmaan alueen yhteistyö

suuntautuu pääsääntöisesti Keski-Suomeen ja näin myös Mänttä-Vilppulassa. Mänttä-Vilppulassa on tehty sosiaali- ja terveystalouden kokonaisvaltaisuus ja osa terveystaloudesta tuotetaan Keski-Suomen puolella Jämsän Jokilaakson sairaalassa.

8. Jos se itsehallintoalue, johon katsotte kuntanne kuuluvan, osoittautuu myöhemmin tehtävän päätöksen johdosta sellaiseksi itsehallintoalueeksi, joka ei vastaa itsenäisesti sote-palvelujen järjestämisestä, onko sillä vaikutusta kunnan kantaan siitä, mihin itsehallintoalueeseen kunnan tulisi kuulua?

Kyllä

Ei (X)

Ei kantaa

9. Voitte perustella edellistä vastaustanne.

-

10. Hallituksen linjauksen mukaan itsehallintoalueille osoitetaan sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi 1.1.2019 lähtien seuraavat tehtävät: pelastustoimen tehtävät, maakuntien liittojen tehtävät ja ELY-keskusten alueellisen kehittämisen tehtävät sekä lisäksi mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto. Mitä muita tehtäviä olisi mielestänne tarkoituksenmukaista siirtää itsehallintoalueille?

VASTAUS: Valtion aluehallinnon tehtävät on tarkoituksenmukaista arvioida kokonaisuudessaan ja luoda tältä osin kestävä rakenne. Aluehallintovirastojen tehtävien osittainen siirto itsehallintoalueille sekä osittainen siirto valtiolle tulisi toteuttaa tässä yhteydessä, mikäli hallituksen pyrkimyksenä on edelleen normien purkaminen. Häätäkeskuslaitoksen uudelleenarviointi tulisi tehdä pelastustoimen tehtävien siirron yhteydessä. Mikäli uudistuksen tarkoituksena on selkeästi yksinkertaistaa hallintoa ja vähentää nykyisten kuntayhtymien sekä muiden olemassa olevien kuntayhteistyömuotojen hallinnon määrää, niin maataloushallinto sekä ympäristösuojelu sekä ympäristöterveydenhuollon tehtävien sijoittaminen tulisi tarkastella uudelleen itsehallintoalueiden perustamisen yhteydessä.

Mikäli suunnitellun uudistuksen myötä kuntien tulevaisuuden rooli on toimia alueensa elinvoiman kehittäjänä sekä vahvistajana, niin esillä ollut rakennusvalvontaa ei tulisi missään tapauksessa siirtää itsehallintoalueille. Samoin toisen asteen koulu-

tuksella on niin merkittäviä alueiden kehittämiseen liittyviä rajapintoja, että sitä ei tulisi missään tapauksessa siirtää itsehallintoalueille.

Kuitenkin on myös kysyttävä, että kuinka tarkoituksenmukaista on tässä vaiheessa edes yrittää siirtää isoja tehtäväkokonaisuuksia uudelle itsehallintoalueelle, jos keskiössä pitäisi olla sote-uudistus. Koko uudistus ja sen aikataulu vaarantuu sitä varmemmin, mitä enemmän ja laajemmin tehtävien siirtoa itsehallintoalueille samanaikaisesti suunnitellaan.

11. Millä keinoin tulisi varmistaa itsehallintoalueiden ja kuntien yhteys hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä?

VASTAUS: Valtion on huolehdittava siitä, että kunnilla on tosiasialliset edellytykset suoriutua tehtävästä. Kunnille on luotava kannusteet terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Valtion on osallistuttava valtionosuusjärjestelmän kautta niihin kustannuksiin, jotka kunnille muodostuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Kuntien erityispiirteet tulee ottaa huomioon kuntien valtionosuuksia määriteltäessä. Poikkihallinnollinen yhteistyö itsehallintoalueen, kuntiin jäävien toimialojen sekä kansalaisjärjestöjen ja elinkeinoelämän välillä on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannalta jatkossa avainasemassa. Alueelle on luotava toimivat yhteistyörakenteet, jotka mahdollistavat yhteistyön eri hallinnon alojen välillä.

Uudistus ei saa aiheuttaa ongelmia kuntalaisille. Julkisen vallan on kyettävä toimimaan myös jatkossa yhtenä kokonaisuutena. Jatkossa on panostettava myös kuntien ja itsehallintoalueen yhteisiin digitaalisiin ratkaisuihin.

12. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen aluelinjauksesta.

VASTAUS: On huomattava, että yksi ja yhtenäinen malli koko maassa ei ole toimiva, koska alueiden erot muodostuvat esitetyllä aluejaolla varsin suuriksi. Itsehallintoalueiden välillä ja niiden sisällä tarvitaan joustavuutta, liikkumavaraa ja luovuutta sekä ennakkoluulottomuutta erilaisille hallintoratkaisuille tehtävien hoidon suhteen. Uudistuksessa tulee huomioida eri alueiden väliset olosuhde-erot ja huomioida myös reuna-alueet, koska kaikkea ei ole tarkoituksenmukaista keskittää kasvukeskuksiin eikä se perustuslain yhdenvertaisuusperiaatteen mukaan ole edes mahdollista. Pelkästään suuriin kaupunkiseutuihin keskittäminen näivettää Suomen. Valtakuntamme tulevaisuuden hyvinvoinnin sekä menestymisen globaalissa maailmassa on pohjautettava monimuotoisuuteen, joka on hyvin paljon muutakin kuin pelkästään kasvavat kaupunkiseudut. Kasvukeskusten ulkopuolella oleville kunnille pitää turvata myös jatkossa elinvoiman edistäminen ja kehittäminen alueellaan.

Uudistuksen jatkotyössä tulee varmistaa se, että palveluiden tuottamisessa huomioidaan riittävästi alueelliset erityispiirteet kuten esimerkiksi harva asutus ja pitkät etäisyydet. Ne vaikuttavat oleellisesti palvelujen käytännön järjestämiseen ja toteuttamiseen. Pohjois-Pirkanmaan kunnat ovat pinta-alaltaan suuria ja harvaanasuttuja. Alueen asukkaille toteutettava palvelutuotanto ei saa perustua siihen, että asiointi ohjataan maakuntakeskukseen. Palveluita tulee tuottaa lähipalveluina eri puolilla itsehallintoaluetta, yhdenvertaisuuden toteutumiseksi. Vaikka joidenkin palveluiden järjestämisvastuu siirrettäisiin itsehallintoalueelle, tulee tuotantovastuun voida jäädä paikallistasolle eli kunnille.

13. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen rahoituslinjauksesta.

VASTAUS: Tulevalla rahoitusmallilla ja valtionosuusjärjestelmän muutoksilla on ratkaiseva merkitys kuntien tuleviin toimintamahdollisuuksiin. Koska kunnat huolehtivat jatkossakin terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ohella merkittävästä määrästä perusoikeudellisia tehtäviä (mm. varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus), on niiden toiminnan edellytykset pystyttävä turvaamaan kannustavan rahoitusratkaisun avulla. Lisäksi perustuslain rahoitusperiaate edellyttää, että kunnille turvataan riittävät voimavarat niille jäävien tehtävien hoitamiseksi.

Kuntien rooliksi on kaavailtu elinvoimakunnan roolia. Tämän roolin kannalta on olennaista, että kunnilta ei siirretä elinvoiman vahvistamiseen liittyviä tehtäviä ja että elinvoiman kehittämiseen kannustava yhteisöveron tuotto säilyy kunnilla.

Kuntien tulevien toimintamahdollisuuksien kannalta keskeisimmässä kysymyksessä kunnat on kutsuttava laajasti mukaan uudistuksen suunnitteluun. Kuntien tulee saada lausua rahoitusratkaisusta sen varmistamiseksi, että hallituksen lupauksen mukainen kokonaisveroaste ei nouse.

Kokonaisveroasteen nousulle syntyy ilmeinen paine jo siitä, jos kuntien ja kuntayhtymien sote-henkilöstö siirtyy itsehallintoalueiden työntekijöiksi. Tämä johtaa massiiviseen palkkojen harmonisointiin, jossa puhutaan helposti kymmenistä jopa sadoista miljoonista euroista. Suunnitelmien mukaan kuntien tulee lähtökohtaisesti laskea kunnallisveroprosenttejaan saman verran, kun sen osuus on ollut sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista. Palkkojen harmonisointi johtanee siihen, että kunnilta poislähtevä rahoitusvastuu on huomattavasti pienempi kuin vastuu, joka siirtyy itsehallintoalueelle. Näiden välinen erotus on jollain tavalla katettava, joka luo painetta verotuksen kasvulle.

Joka tapauksessa toteutuessaan itsehallintoalueet johtavat verojärjestelmän sekä kuntien valtionosuusjärjestelmän massiiviseen muutokseen olipa tuleva rahoitusratkaisu mikä tahansa. Kaikkia kuntia tasapuolisesti kohtelevaa järjestelmää ei ole olemassa.

Sosiaali- ja terveystalveluiden käytössä olevat kiinteistöt ja niihin kohdistuvat mahdolliset velat ja muut rasitteet eivät voi jäädä kuntien velvollisuuksien piiriin. Missään tapauksessa ei saa syntyä sitä tilannetta, että itsehallintoalueet valitsevat itse kiinteistöt, joissa sosiaali- ja terveystalveluita jatkossa tuotettaisiin. Tällöin on ilmeisenä vaarana, että kuntiin jää tyhjilleen kiinteistöjä, joihin kunta on voinut merkittäväällä tavalla panostaa. Tässä tapauksessa uudistuksen jälkeen kunnalle jäisi tyhjä kiinteistö sekä siihen mahdollisesti kohdistuva velkarasite sekä muut vastuut.